

ชื่อผลงานวิจัย การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน

ผู้วิจัย ภาวดี มิ่งขวัญ

ปีที่วิจัย ปีการศึกษา 2563-2564

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน 3) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน มีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประชุมระดมสมอง (Brain Storming) เป็นบุคลากรวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มีการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน แหล่งข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ระยะที่ 3 การประเมินผลการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โดย 1) ประเมินความสามารถในดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของบุคลากรวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ 2) ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 3) สัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการใช้แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ 4) สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสามารถในดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 20 ข้อ 2) แบบประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 3) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรจำนวน 5 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ตอนที่ 1 มีผลการศึกษาเอกสารรายงานผลการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report - SAR) ปีการศึกษา 2563 และผลการประเมินภายนอกในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับยอดเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 92.16 และจากผลการประชุมระดมสมองเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่พบเห็นขณะปฏิบัติงานประจำ พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีปัญหาที่พบ คือ บุคลากรปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แต่บางครั้งไม่สามารถทำได้ทันตามกำหนดเวลา เนื่องจากภาระงาน ทั้งการสอนและมีประชุมเพิ่มเติมเกินที่รับผิดชอบมาก บุคลากรบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ขาดการนิเทศติดตาม ในบางครั้งขาดการทำงานร่วมกันเป็นทีม ควรมีการนำผลจากการปฏิบัติงานในปีการศึกษาที่ผ่านมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง บางครั้งปัญหาที่พบจากการประกันคุณภาพครั้งที่ผ่านมามีได้รับการปรับแก้ไม่ครอบคลุมในทุกประเด็น ปัญหา การทำ SAR ให้ทุกฝ่ายร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติงานเพื่อหา จุดเด่น ข้อบกพร่อง จุดที่สถานศึกษาต้องพัฒนา ก่อนส่งรายงานให้ต้นสังกัด และทุกคนต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับ ในการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน สิ่งสำคัญคือการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรทุกคนให้เห็นความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม และในการดำเนินงานส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดำเนินการตามวงจรพัฒนาคุณภาพ PDCA และให้มีกรณีศึกษาดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สรุปผลการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์เอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบจาก ทิศนา แชมมณี (2557 : 220), บุญชม ศรีสะอาด (2559 : 19), Good (1973, อ้างถึงในนิพนธ์ บรรพสาร, 2558 : 24) สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองความคิดหรือโครงสร้างความคิดประกอบด้วย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผล ได้มาจากแนวคิดหลักการ ทฤษฎี เพื่ออธิบายขั้นตอนการทำงานให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและการนำไปใช้ รูปแบบการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กรอบแนวคิดการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์โดยสังเคราะห์ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน องค์ประกอบของการนิเทศภายใน ทักษะที่จำเป็นของการนิเทศภายใน และแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการของรูปแบบ 3) ภารกิจด้านการประกันคุณภาพ 4) กระบวนการนิเทศติดตาม 5) การประเมินรูปแบบ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ 7) ปัจจัยสนับสนุน ส่วนแนวคิด ทฤษฎีของการประกันคุณภาพจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษา โดยมีหน่วยงานต้นสังกัด ติดตาม ตรวจสอบ ตลอดจนกำกับ ด้านคุณภาพ และให้ดำเนินการสอดคล้องตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และเป็นการสร้าง

ความมั่นใจให้ บุคคลภายนอกเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ประกอบไปด้วย การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และ 3) การประเมินคุณภาพ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายปรับปรุงการเรียนการสอน พัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะวิชาชีพให้สูงขึ้น

อาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ใช้วิธีการที่หลากหลาย และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลตามศักยภาพ กระบวนการนิเทศ 4 ขั้น ดังนี้ 1) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการณ์นิเทศ 4) การประเมินและรายงานผลการนิเทศ ผลการสร้างโครงสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการของรูปแบบ 3) การกิจดำเนินการประกันคุณภาพ 4) กระบวนการนิเทศติดตาม 5) การประเมินรูปแบบ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ 7) ปัจจัยสนับสนุน ส่วนผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นในการประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โดยสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ทุกข้อ หลักการของการประกันคุณภาพภายในมีความเป็นประโยชน์เป็นไปได้ มีความเหมาะสมและความถูกต้อง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ 5 ด้าน 25 ข้อ มีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา 2561 กระบวนการนิเทศติดตามเป็นประโยชน์ เป็นไปได้ มีความเหมาะสมและความถูกต้อง การประเมินรูปแบบมีความครอบคลุม ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนในการประเมินรูปแบบ ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเป็นประโยชน์ เป็นไปได้มีความเหมาะสมและความถูกต้อง ปัจจัยสนับสนุนได้นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้การดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาทั้ง 5 ด้าน 25 ข้อ ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบ และนำผลมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีความเหมาะสม

ระยะที่ 3 การประเมินผลการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน

1) ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากรวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ พบว่า ก่อนการอบรมบุคลากรวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์มีคะแนนเฉลี่ย 18 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 2.43 หลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ย 27 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.20 จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมสูงกว่าหลังการอบรม และผลการประเมินความสามารถในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของบุคลากรวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมมี

คะแนนเฉลี่ย 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.59 ส่วนผลประเมินประเมินคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ปีการศึกษา 2564 อยู่นอยู่ใน ระดับยอดเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 97.11

2) ผลสัมฤทธิ์ความคิดเห็นของบุคลากรวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ที่มีต่อการใช้นโยบายการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ด้านการมีส่วนร่วมในการนำไปใช้ พบว่า โดยรวมครูพอใจในการดำเนินงานการพัฒนากิจกรรม ต่าง ๆ ในโรงเรียน และให้ทุกคนมีส่วนร่วมมากขึ้น ด้านความชัดเจนและความเหมาะสมกับบริบท พบว่า โดยรวมครูผู้สอนมีความเข้าใจชัดเจนในแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพและ สามารถดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนได้ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า โดยรวมกระบวนการนิเทศทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานและเข้าใจใน บทบาทของตนเองในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้ผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาเป็นที่น่าพอใจ ด้านประโยชน์และความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมบุคลากรมีความเห็นว่าการ ดำเนินการประกันคุณภาพโดยใช้การนิเทศเป็นตัวขับเคลื่อนเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สำเร็จ การศึกษา นอกจากนี้ ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความ คิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.57)